

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.008.001.2017
P/17/048

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/17/048 – Utrzymanie i eksploatacja sieci wodociągowych w miastach

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Kontroler

Andrzej Trybowski, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKR 97/2017 z dnia 15 maja 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana

Urząd Miasta Bochnia ul. Kazimierza Wielkiego 2, 232-700 Bochnia (dalej Urząd lub Urząd Miasta)

Kierownik jednostki kontrolowanej

Stefan Kolawiński, Burmistrz Miasta Bochnia

(dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działania kontrolowanej jednostki na rzecz zapewnienia mieszkańcom dostaw wody o odpowiedniej jakości, w dostatecznej ilości oraz pod wystarczającym ciśnieniem w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 marca 2017 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powszechny dostęp do sieci wodociągowej mieszkańców Miasta Bochnia został zapewniony na dobrym poziomie, gdyż wg danych Głównego Urzędu Statystycznego ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę na koniec 2015 r. korzystało około 94,7% mieszkańców. Rozbudowa sieci wodociągowych planowana była w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych uzgadnianych przez Pana Burmistrza i następnie uchwalonych przez Radę Miasta Bochnia. Wprawdzie w Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych na lata 2012-2016 nie zawarto części zadań modernizacyjnych, których realizacja zaplanowana została w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego² oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, to jednak zadania zapewniające prawidłowe funkcjonowanie sieci wodociągowej zaplanowano w Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych na lata 2017-2021.

Zapewnione zostało także formalno-prawne przygotowanie do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Bochni (dalej MPWiK), którego wszystkie udziały objęła Gmina Miasta Bochnia. Przedsiębiorstwo to posiadało wymagane zezwolenie na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a także pozwolenie wodno-prawne na pobór wód

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Ujednolicone części tekstowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Bochnia, stanowiące załączniki odpowiednio nr 7a i 8 do uchwały Nr XXV/274/12 Rady Miasta Bochnia z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia zmian punktowych studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Bochnia uchwalonego Uchwałą Rady Miasta Bochnia Nr XXXVI/349/09 z dnia 27 sierpnia 2009 r. (dalej Studium)

powierzchniowych, udzielone 31 grudnia 2009 r. przez Starostę Bocheńskiego. Zadania związane z zaopatrzeniem w wodę w całym okresie objętym niniejszą kontrolą przypisane były odpowiednim komórkom organizacyjnym Urzędu Miasta Bochnia, w których zatrudnieni byli pracownicy o odpowiednim wykształceniu kierunkowym, w liczbie wystarczającej dla realizacji tych zadań.

W ocenie NIK niewystarczający był jednak nadzór nad wywiązywaniem się przez MPWiK z zadań ustalonych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nadzór ten nie był sprawowany w sposób rzetelny, gdyż oparty był jedynie na składaniu Panu Burmistrzowi i Radzie Miasta rocznych sprawozdań i informacji o działalności MPWiK. Nie przeprowadzono natomiast udokumentowanych kontroli zgodności wykonywania tych zadań przez MPWiK. Zadania w zakresie takiej kontroli nałożone zostały na jeden z wydziałów Urzędu Miasta Bochnia dopiero w czasie niniejszej kontroli.

Niezachowana została także szczególna staranność przy zarządzaniu mieniem komunalnym, wymagana na podstawie art. 50 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³, gdyż nie ustalono zasad korzystania przez MPWiK z sieci wodociągowej pozostającej własnością Gminy Miasta Bochnia. Umowa regulująca te zasady została zawarta dopiero w czasie niniejszej kontroli.

Uwagi NIK dotyczą także braku nadzoru nad działalnością MPWiK w zakresie monitoringu sieci wodociągowych i usuwania awarii. W urzędzie Miasta Bochnia brak było dokumentacji w tym zakresie lub była niepełna.

NIK ocenia pozytywnie działania podejmowane w celu zapewnienia wymaganej jakości wody do spożycia przez ludzi, która uzyskana została dzięki modernizacji ujęcia wody powierzchniowej oraz stacji uzdatniania wody MPWiK. Zapewnienie wymaganej jakości wody potwierdzały zarówno badania próbek pobranych przez MPWiK, jak i pobranych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni.

Nadzór nad prawidłowością ustalania taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę nie był sprawowany rzetelnie. Wnioski w tym zakresie były bowiem pozytywnie opiniowane przez Pana Burmistrza, mimo ich niekompletności. Brak w nich było sprawozdań MPWiK i informacji o dokonywaniu lub niedokonywaniu przez MPWiK zakupu wody, wymaganych analiz kosztów uzasadniających stosowane zróżnicowanie stawek za przyłączenie nowych odbiorców z terenu Miasta Bochnia oraz obsługiwanego przez MPWiK terenu Gminy Bochnia. Nieróżnicowane były także proponowane w tych wnioskach ceny jednostkowe dostawy wody ww. grupom odbiorców.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie powszechnego dostępu do sieci wodociągowej

1.1. Przygotowanie formalno-prawne do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Opis stanu faktycznego

1. Usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta Bochnia prowadziło w latach 2015-2017 (I kwartał) MPWiK, utworzone 27 czerwca 1997 r. w wyniku przekształcenia w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bochni⁴, wpisanego poprzednio do rejestru przedsiębiorstw państwowych. Wszystkie udziały w MPWiK do czasu zakończenia niniejszej kontroli objęte były przez gminę Miasta Bochnia. Przedmiot działalności przedsiębiorstwa MPWiK, określony w akcie notarialnym przekształcenia Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.)

⁴ Akt notarialny z 27 czerwca 1997 r. Przekształcenia Przedsiębiorstwa Komunalnego w Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością - Repertorium A numer 3100/1997

w Bochni w MPWiK - spółkę prawa handlowego, obejmował m.in. pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczaniem ścieków, obróbkę i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne, roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych, pozostałe badania i analizy techniczne, pozostałe specjalistyczne roboty budowlane gdzie indziej nie sklasyfikowane. Zakres działalności przedsiębiorstwa Spółki obejmował także: sprzedaż hurtową niewyspecjalizowaną, wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub wydzierżawionymi, działalność w zakresie architektury, tj. zadania niezwiązane z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb wspólnoty należących do zadań własnych gminy określonych w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym

(dowód: akta kontroli str. 50, 52-55, 65, 68-69)

W Gminie Miasta Bochnia nie występowały okoliczności wyszczególnione w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej⁵, których łączne zaistnienie dopuszcza tworzenie przez gminę utworzenia spółki prawa handlowego poza sferą użyteczności publicznej i przystępowanie do nich, tj.:

- 1) istnienie niezaspokojonych potrzeb wspólnoty samorządowej na rynku lokalnym;
- 2) występowanie w gminie bezrobocia w znacznym stopniu wpływającego ujemnie na poziom życia wspólnoty samorządowej, a zastosowanie innych działań i wynikających z obowiązujących przepisów środków prawnych nie doprowadziło do aktywizacji gospodarczej, a w szczególności do znacznego ożywienia rynku lokalnego lub trwałego ograniczenia bezrobocia.

Nie wystąpiły także okoliczności wyszczególnione w art. 10 ust. 2 ww. ustawy dopuszczające tworzenie przez gminę spółek prawa handlowego poza sferą użyteczności publicznej, tj. zagrożenie powstania poważnej straty majątkowej, w przypadku zbycia przez gminę składnika mienia komunalnego mogącego stanowić wkład niepieniężny gminy do spółki albo też rozporządzenie nim w inny sposób.

Stosownie do art. 9 ust. 2 tej ustawy gmina oraz inna gminna osoba prawna może prowadzić działalność gospodarczą wykraczającą poza zadania o charakterze użyteczności publicznej wyłącznie w przypadkach określonych w odrębnej ustawie. MPWiK nie było także spółką wymienioną w art. 10 ust. 3 ustawy o gospodarce komunalnej, dla których nie mają zastosowania ograniczenia dotyczące tworzenia spółek prawa handlowego i przystępowania przez gminę do nich.

(dowód: akta kontroli str. 362-373)

Zakres prowadzenia przez MPWiK działalności niezwiązanej z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb wspólnoty należących do zadań własnych gminy nie został opisany w sprawozdaniu Zarządu MPWiK z działalności spółki w 2015 r. ani w informacji o działalności tej spółki w 2016 r. przedłożonej Radzie Miasta Bochnia. W zestawieniach zawartych w ww. sprawozdaniu i informacji wykazane zostały wartości sprzedanych robót odpłatnych i materiałów, a także kosztów własnych tej działalności.

(dowód: akta kontroli str. 80-133)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że MPWiK Sp. z o.o. powstała dla prowadzenia działalności gospodarczej, wykonywanej dotychczas przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bochni, w szczególności zatem dla realizacji określonego w art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym zadania własnego gminy w zakresie „wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych...”. Realizacja tego obowiązku, ujętego w Polskiej Klasyfikacji Działalności w dziale 36 „Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody” oraz w dziale 37 „Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków”, wymaga - wg wyjaśnienia Burmistrza - równoczesnego wykonywania szeregu innych czynności związanych z realizacją powyższego obowiązku, w tym także takich, które realizowane oddzielnie nie służyłyby zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty. Jako przykłady takiej działalności wymienił sprzedaż hurtową wody dla Gminy Bochnia, sklasyfikowaną w podklasie 46.90 PKD, „Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana” i sprzedaż detaliczną wody jej indywidualnym odbiorcom, sklasyfikowaną w podklasie 47.99 PKD „Pozostała sprzedaż detaliczna poza siecią sklepową, straganami i targowiskami.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 827 (dalej ustawa o gospodarce komunalnej)

Wśród przykładowych czynności dla realizacji zadania własnego gminy w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę wymienił jednak także projektowanie architektoniczne i inżynierskie obiektów związanych z realizacją funkcji podstawowej – sklasyfikowane w podklasie 71.11 „Działalność w zakresie architektury” oraz w podklasie 71.12 „Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne”). Burmistrz stwierdziła także, iż wykazanie w „Akcje przekształcenia przedsiębiorstwa komunalnego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością” także tych ubocznych, a niezbędnych bądź przydatnych dla realizacji zadania głównego czynności, jako przedmiotu działalności spółki, nie oznacza, że spółka ta została powołana dla realizacji tych ubocznych celów, niesłużących w oderwaniu od celu głównego zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty – co wymagałoby wykazania, że zaistniały okoliczności określone w art. 10 ust. 1 ustawy o gospodarce komunalnej pozwalające gminie na utworzenie spółki prawa handlowego poza sferą użyteczności publicznej.

(dowód: akta kontroli str. 152, 154 i 155)

2. Do użytku MPWiK przekazana została część sieci wodociągowych z terenu Miasta Bochnia. Pełna charakterystyka przekazywanych sieci wodociągowych, obejmująca w szczególności jej długości i wartości, określona została w siedmiu spośród dziewięciu uchwał zgromadzenia wspólników tej spółki w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki od czasu jej utworzenia. W jednej z uchwał wyszczególniono jedynie nazwy trzech osiedli, na których znajdują się przekazywane sieci i ich wartości, a jedna uchwała dotyczyła podwyższenia kapitału zakładowego o wartość nieruchomości przekazanej Spółce przez Gminę Miasta Bochnia. Danych o przekazaniu przez Gminę Miasta Bochnia sieci wodociągowych MPWiK w Bochni nie zawierał także akt przekształcenia Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bochni w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Gminy Miasta Bochnia. Stosownie do ww. aktu przekształcenia kapitał zakładowy utworzonej spółki pokryty został funduszem przedsiębiorstwa i funduszem założycielskim przekształcanego przedsiębiorstwa. Łączna długość odcinków sieci wodociągowej przekazanych MPWiK na podstawie ww. uchwał zgromadzenia wspólników wynosiła 34,896 km i stanowiła 31,1% łącznej długości 122,9 km sieci jaką MPWiK wykazywało w sprawozdaniu ze swojej działalności w 2015 r. oraz w informacji o działalności za 2016 r. przekazanej Radzie Miasta Bochnia.

Poza siecią wodociągową przekazaną MPWiK w ewidencji środków trwałych Miasta Bochnia do czasu rozpoczęcia niniejszej kontroli ujętych było 20 odcinków wodociągowej sieci rozdzielczej o łącznej długości 13,32 km oraz magistrala wodociągowa Bochnia – Nowy Wiśnicz o długości 1,16 km. Poszczególne odcinki sieci wodociągowej oraz magistrala wodociągowa, o łącznej wartości księgowej 2 795,5 tys. zł uwzględniającej umorzenia naliczone do końca 2016 r., przejmowane były przez Gminę Miasta Bochnia w okresie od 1996 r. do 2015 r. Do czasu rozpoczęcia niniejszej kontroli nie zostały w sposób udokumentowany ustalone zasady rozliczeń pomiędzy Gminą Miasta Bochnia a MPWiK za korzystanie z tych sieci wodociągowych. Umowa użyczenia ww. sieci i magistrali MPWiK zawarta została dopiero 21 czerwca 2017 r., tj. w czasie niniejszej kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 65-78, 80-82, 89, 102, 111, 307- 310)

Burmistrz wyjaśnił, że funkcjonujące do 1997 r. Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji zarządzało między innymi sieciami wodociągowymi istniejącymi na terenie Miasta Bochnia. Sieci te z chwilą przekształcenia tego przedsiębiorstwa w spółkę zamieniono na udziały bez określania długości sieci. W wyjaśnieniu Burmistrz potwierdził jednak, że *Według posiadanej dokumentacji długość sieci wodociągowych, które Gmina mogła udokumentować i określić wynosi jedynie 34,896 km.*

(dowód: akta kontroli str. 152 i 155)

3. MPWiK złożyło 7 czerwca 2002 r. w Urzędzie Miasta wnioski o udzielenie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę *na terenie gminy Bochnia i gminy miasta Bochnia*. Pomędzy tymi gminami zawarte zostało porozumienie dotyczące realizacji zadania publicznego polegającego na zaspokojeniu przez Gminę Miasta Bochni potrzeb w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców pięciu miejscowości gminy Bochnia w oparciu o sieci wykonane ze środków Gminy Bochnia, przekazanych

nieodpłatnie Wojewódzkiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Tarnowie, będącemu poprzednikiem prawnym MPWiK. Porozumienie to zawarte zostało 27 marca 2003 r., tj. po złożeniu cytowanego poprzednio wniosku MPWiK o udzielenie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a także po udzieleniu 1 lipca 2002 r. decyzją Zarządu Miasta Bochnia zezwolenia na prowadzenie od 1 lipca 2002 r. działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków. W zezwoleniu tym zapisano m.in., że *obszarem działania Spółki objętym niniejszym zezwoleniem jest miasto Bochnia i powiat Bochnia*. Gmina Miasta Bochni nie zawarła z pozostałymi gminami powiatu bocheńskiego porozumień dotyczących realizacji zadania publicznego polegającego na zaspokojeniu przez Gminę Miasta Bochni potrzeb w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wodę mieszkańców tych gmin. Złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz wydanie ww. decyzji dokonane zostały bez przekroczenia terminów wynikających z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę⁶.

(dowód: akta kontroli str. 42-51, 242, 244, 246-254))

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził m.in., że nie są mu znane powody, dla których w decyzji z 1 lipca 2002 r. ówczesnego Zarządu Miasta Bochnia ustalono obszar działania MPWiK na terenie powiatu Bochnia, tj. większym niż wnioskowany przez MPWiK teren gminy Bochnia i gminy miasta Bochnia. Zobowiązał się jednocześnie do podjęcia od 5 lipca 2017 r. działań w celu zmiany udzielonego zezwolenia.

Burmistrz wystąpił 4 lipca 2017 r. do MPWiK o zgodę na zmianę decyzji na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

(dowód: akta kontroli str.242, 244 i 311)

4. Starosta Bocheński przesłał do wiadomości Urzędu Miasta decyzję z 31 grudnia 2009 r., którą udzielił MPWiK pozwolenia wodno-prawnego na pobór wód powierzchniowych z ujęcia na rzece Rabie w ilości $Q_{\max} = 600$ l/s, $Q_{\max.h} = 2\ 100$ m³/h i $Q_{\max.d.} = 50\ 000$ m³/dobę w okresie do 31 stycznia 2029 r. Ww. decyzją orzeczone zostało także wygaśnięcie z dniem 31 grudnia 2009 r. decyzji Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Tarnowie z dnia 5 stycznia 1990 r. oraz zmieniającej ją decyzji Starosty Bocheńskiego z dnia 30 listopada 1999 r. ze względu na kończący się z dniem 31 grudnia 2009 r. termin ich ważności.

(dowód: akta kontroli str. 164-168)

1.2. Przygotowanie organizacyjne i finansowe do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Opis stanu faktycznego

5. Sprawy związane z zaopatrzeniem w wodę należały od dnia 18 kwietnia 2016 r. do zadań Wydziału Gospodarki Komunalnej, Inwestycji i Ochrony Środowiska, którego zakres działania, określony w Regulaminie organizacyjnym Urzędu⁷, obejmował m.in. prowadzenie spraw dotyczących gospodarki komunalnej, bieżące utrzymanie infrastruktury w zakresie uzbrojenia terenu znajdującego się w zasobach Urzędu. W poprzednio obowiązującym Regulaminie organizacyjnym Urzędu, wprowadzonym 12 marca 2013 r.⁸, sprawy m.in. z zakresu eksploatacji i budowy wodociągów należały do zadań Wydziału Architektury, Gospodarki Komunalnej i Inwestycji Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 13-38)

Na koniec lat 2014-2016 w ww. wydziałach zatrudnionych było odpowiednio 12, 13 i 10 pracowników merytorycznych na stanowiskach urzędniczych. Spośród 12 osób zatrudnionych wg stanu na koniec 2014 r. na stanowiskach urzędniczych Wydziału Architektury, Gospodarki Komunalnej i Inwestycji zadania związane z zaopatrzeniem

⁶ Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017 r. poz. 328) – dalej *ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę*

⁷ Wprowadzony w życie Zarządzeniem Nr 9/K/16 Burmistrza Miasta Bochnia Kierownika Urzędu z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Bochnia

⁸ Zarządzenie Nr 8/K/13 Burmistrza Miasta Bochnia Kierownika Urzędu z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Bochnia

mieszkańców Bochni w wodę nałożone zostały na 7 pracowników, w tym na 3 pracowników merytorycznych, którym ustalono zadania w tym zakresie w przydzielonych im zakresach obowiązków, i na 3 pracowników, których zakresy obowiązków nie zawierały takich zadań lecz zobowiązywały do zastępowania pracowników merytorycznych zajmujących się tymi sprawami. Sprawami tymi zajmowała się także zastępca naczelnika wydziału, z końcem 2015 r. także naczelnik tego wydziału.

Spośród 10 osób zatrudnionych na koniec 2016 r. i na koniec I kwartału 2017 r. na stanowiskach urzędniczych Wydziału Gospodarki Komunalnej, Inwestycji i Ochrony Środowiska., w tym naczelnika wydziału i jego zastępcy, zadania związane z zaopatrzeniem w wodę ustalone zostały w zakresach czynności 2 pracowników merytorycznych. Zadania innych 2 pracowników, którym przydzielono zadania niezwiązane z tym zakresem, zawierały zobowiązania do zastępowania ww. pracowników wykonujących przedmiotowe zadania.

Naczelnik tych wydziałów był absolwentem Wydziału Inżynierii Lądowej i Geodezji Wojskowej Akademii Technicznej w specjalności *urządzenia i instalacje sanitarne*.

Zastępca naczelnika tych wydziałów ukończyła studia na kierunku ekonomia w zakresie gospodarki i administracji publicznej.

Spośród dwójga pracowników merytorycznych zajmujących się sprawami zaopatrzenia w wodę w całym analizowanym okresie :

- 1) studia wyższe zawodowe na kierunku inżynierii wodnej ukończyła pracownica zatrudniona na stanowisku inspektora w Wydziale Architektury Gospodarki Komunalnej i Inwestycji, której zakres obowiązków przydzielony 20 kwietnia 2011 r. obejmował m.in. prowadzenie zadań budżetowych w zakresie m.in. sieci wodociągowej, a zakres obowiązków ustalony od 23 maja 2016 r. obejmował m.in. prowadzenie zadań w ww. zakresie inwestycji, remontów oraz bieżącego utrzymania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym ogólnodostępnymi punktami poboru wody, prowadzenie ewidencji sieci wod-kan, a także proponowanie do ujęcia ich w budżecie;
- 2) studia na kierunku ochrona środowiska w specjalności zaopatrzenie w wodę, usuwanie i unieszkodliwianie ścieków i odpadów oraz ochrona jakości wód ukończył pracownik, zatrudniony na stanowisku podinspektora, któremu analogiczne zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej ustalone zostały w zakresach obowiązków nałożonych 20 sierpnia 2013, 19 kwietnia 2016 r. i 1 lutego 2017 r.

Studia na kierunku inżynieria środowiska w specjalności systemowe zarządzanie środowiskiem ukończyła także pracownica zatrudniona na stanowisku podinspektora w latach 2014 i 2015, której zakres zadań, przydzielony jej 3 grudnia 2012 r., obejmował m.in. prowadzenie zadań budżetowych oraz ich proponowanie w zakresie m.in. studni publicznych.

Studia magisterskie na kierunku Inżynieria Środowiska ukończył także zastępca burmistrza, któremu zgodnie z regulaminami organizacyjnymi podlegały wydziały zajmujące się sprawami zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 9-12)

6. W Urzędzie brak było danych dotyczących liczby mieszkańców Bochni korzystających w latach 2015-2017 (I kwartał) ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a także jednoznacznych danych dotyczących ich udziału w ogólnej liczbie 29 547 mieszkańców miasta zameldowanych na pobyt stały na koniec 2015 r. Ich liczba zmniejszyła się z 29 428 osób wg danych na koniec 2016 r. do 29 369 osób na koniec I kwartału 2017 r. Szacunkowe dane dotyczące objęcia 98% mieszkańców Bochni zasięgiem obsługi wodociągu komunalnego „Bochnia” podane zostały w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w którym nie podano okresu jakiego dotyczą te dane. W Studium zapisano, że poza zasięgiem pozostawała jedynie południowa część osiedla Kurów (na południe od pot. Gróbka). Dane dotyczące zasięgu sieci wodociągowej podane zostały także w projekcie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowanym w lutym 2017 r. Wskazano w nim, że sieć ta *obejmuje niemalże wszystkich mieszkańców Bochni*, a także, iż wg danych GUS z 31 grudnia 2014 r. z wodociągów korzysta ok. 94,7% mieszkańców miasta. Sieci wodociągowej - wg Studium - pozbawione były jedynie pojedyncze gospodarstwa, znacznie oddalone od zwartej zabudowy, które zaopatrywane były w wodę za pomocą indywidualnych studni.

(dowód: akta kontroli str. 135-139, 173, 186, 190)

Wg danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny także w 2015 r. z instalacji wodociągowej korzystało 94,7% mieszkańców Miasta Bochnia.

(dowód: akta kontroli str. 202)

7. W Urzędzie brak było informacji o liczbie nieruchomości w Bochni, w tym liczbie nieruchomości przyłączonych do sieci wodociągowej, a także liczbie istniejących i czynnych przyłączy do sieci wodociągowych. Dane w tym zakresie nie były gromadzone przez Wydział Gospodarki Komunalnej, Inwestycji i Ochrony Środowiska, którego zakres działania obejmował prowadzenie spraw dotyczących gospodarki komunalnej. Danych tych nie zawierały także informacje o bieżącej działalności przedkładane corocznie przez MPWiK Radzie Miasta Bochnia i sprawozdania z działalności MPWiK w latach 2015 i 2016, przedłożone Burmistrzowi w toku posiedzeń Zgromadzenia Wspólników tej spółki.

(dowód: akta kontroli str. 21, 80- 133, 135)

Burmistrz w wyjaśnieniu potwierdził, że w Urzędzie Miasta Bochnia brak było danych o liczbie mieszkańców korzystających ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę, liczbie nieruchomości nieprzyłączonych do sieci i istniejących przyłączy wodociągowych. Stwierdził jednak m.in., że potrzeby w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej są analizowane corocznie przy konstruowaniu projektu budżetu. Analizy te nie przybierają jednak formy pisemnej, gdyż nie ma takiego wymogu ustawowego. Burmistrz zapowiedział także przeprowadzenie starannej analizy w tym zakresie i stworzenia bazy danych.

(dowód: akta kontroli str. 238 i 240)

8. Zgodnie z ustaleniami Studium główny nacisk w rozwoju sieci wodociągu komunalnego winien być skierowany na dalsze tworzenie układu pierścieniowego, układu sieci rozprowadzającej, rozbudowy tej sieci celem doprowadzenia wody do zabudowań dotychczas niepodłączonych do sieci, uzbrojenia nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie, a także przede wszystkim podniesienie niezawodności obsługi całego systemu. Wyznaczając w Studium główne kierunki rozwoju w zakresie zaopatrzenia w wodę, wyszczególniono zadania obejmujące:

- 1) modernizację wraz z rozbudową zakładu uzdatniania wody i dostosowanie zdolności produkcyjnej ujęcia wody do docelowych potrzeb wszystkich użytkowników wodociągu „Bochnia”,
- 2) adaptację, modernizację i rozbudowę wodociągu z ewentualną rozbudową zbiorników wyrównawczych, stabilizujących pracę strefy podstawowej, drugiej i trzeciej strefy ciśnień, wraz z pompowniami i hydrofornią,
- 3) dalszą modernizację i rozbudowę sieci tranzytowej, magistralnej i rozdzielczej ze szczególnym uwzględnieniem zadań wymienionych w ośmiu punktach dotyczących dokończenia i zamknięcia w układy pierścieniowe wyszczególnionych sieci osiedlowych, w tym w jednym z tych osiedli (na wschód od ul. Kurów) także zadanie realizacji dotychczas nieuzbrojonej zabudowy mieszkaniowej;
- 4) utrzymanie w dobrym stanie technicznym zbiorników, pompowni i hydroforni,
- 5) utrzymanie w prawidłowym funkcjonowaniu wielostrefowego układu systemu Bochni, celem zapewnienia mieszkańcom wysokiego standardu zaopatrzenia w wodę.

Określając politykę rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę w Studium, wskazano na nieustanowienie strefy ochrony istniejącego ujęcia dla wodociągu miasta Bochni.

(dowód: akta kontroli str. 169, 174, 180- 185, 226-237)

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego osiedla Kurów, dla którego w Studium określono zadanie realizacji dotychczas nieuzbrojonej zabudowy mieszkaniowej, ustalono zasady w zakresie zaopatrzenia w wodę zobowiązujące m.in. do tego, żeby wszystkie, objęte tym planem tereny zabudowane i przeznaczone do zabudowy zostały wyposażone w zbiorcze systemy zaopatrzenia w wodę zapewniające wszystkim mieszkańcom i pozostałym odbiorcom wymaganą ilość wody. W zasadach tych ustalono także wyprzedzającą lub równoległą realizację sieci wodociągowej w stosunku do nowej zabudowy lecz jednocześnie na terenach nieuzbrojonych w sieć wodociągową dopuszczono zaopatrzenie w wodę z indywidualnych studni.

(dowód: akta kontroli str. 193-200)

9. W latach 2015-2017(I kwartał) nie podejmowane były działania mające na celu zapewnienie możliwości przyłączenia do sieci wodociągowej części budynków mieszkalnych z terenu Miasta Bochnia, w tym szczególnie na osiedlu Kurów, którego tereny zabudowane i przeznaczone do zabudowy – zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - powinny być wyposażone w zbiorcze systemy zaopatrzenia w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 5, 238)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził m.in., że potrzeby w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej na terenie Miasta Bochnia są analizowane corocznie przy konstruowaniu projektu budżetu, jednak analiza ta nie przybiera formy pisemnej. Wskazał także na:

- utrudnienia wynikające z wysokich kosztów realizacji sieci na terenach niezurbanizowanych niekompensowanych przychodami i obciążających dotychczasowych odbiorców,
- możliwe pogorszenie jakości wody w związku z długotrwałą retencją wody w sieci wodociągowej w przypadkach jej niewielkiego zużycia.

(dowód: akta kontroli str. 238, 240)

10. MPWiK przesłało Burmistrzowi projekty dwóch wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych (wieloletnich planów), których okresy obowiązywania obejmowały lata 2015-2017 (I kwartał), tj.: 19 grudnia 2011 r. - projekt wieloletniego planu na lata 2012-2016 oraz 10 lutego 2017 r. - projekt wieloletniego planu na lata 2017-2021. Plany te zostały uchwalone przez Radę Miasta Bochnia odpowiednio 29 grudnia 2011 r. i 23 lutego 2017 r.⁹, tj. bez przekroczenia trzymiesięcznych okresów od ich przedłożenia Burmistrzowi określonych w art. 21 ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

W uzasadnieniu do projektu uchwały Rady Miasta Bochnia w sprawie zatwierdzenia wieloletniego planu na lata 2012 - 2016 r. Burmistrz stwierdził, że przedstawiony Radzie Miasta Bochnia wieloletni plan spełnia wymogi art. 21 ust. 1 i 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, czyli jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy, określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, mimo że ujęto w nim jedynie modernizacje przepompowni i węzłów wodociągowych, budowy zbiorników wody i tylko jednej sieci wodociągowej w ul. Mjra Bacy. Nie ujęto w nim natomiast części zadań z zakresu rozbudowy sieci wodociągowych zaplanowanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a niezrealizowanych w latach poprzednich. W szczególności nie zaplanowano budowy sieci wodociągowej dotychczas niezubrojonej części osiedla Kurów oraz nie zaplanowano dokończenia budowy lokalnych układów pierścieniowych na osiedlu Kolanów, Krzyżaki, a także w szczegółowo wymienionych innych lokalizacjach. Zadanie p.n. *Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie miasta Bochni wg miejscowego planu* ujęte zostało w planie wieloletnim na lata 2017-2021.

(dowód: akta kontroli str. 204-236, 255-266)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że w wieloletnim planie na lata 2012-2016 nie ujęto wszystkich inwestycji z zakresu rozwoju wytyczonych w Studium uwarunkowań i planach miejscowych, gdyż dokumenty te nie określają terminów realizacji poszczególnych zadań. Inwestycje te mogą być realizowane zgodnie z zapotrzebowaniem i określonymi priorytetami. Burmistrz wskazał także, iż jedną z istotniejszych kwestii jest zapewnienie finansowania poszczególnych zadań, a część miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego została uchwalona w okresie do 19 lat.

(dowód: akta kontroli str. 301, 302)

11. Burmistrz nie zgłaszał uwag do przedłożonego przez MPWiK projektu wieloletniego planu na lata 2012-2016. Do projektu analogicznego planu na lata 2017-2021 zgłosił

⁹ Uchwała Nr XIV/156/11 Rady Miasta Bochnia z dnia 29 grudnia 2011 r. i uchwała Nr XXXI/260/17 Rady Miasta Bochnia z dnia 23 lutego 2017 r./

propozycję dotyczącą ujęcia w nim budowy m.in. trzech sieci wodociagowych zaplanowanych w mpzp lub studium. Wykaz tych zadań został ujęty jako załącznik do uchwalonego wieloletniego planu na lata 2017-2021.

(dowód: akta kontroli str. 204-236)

12. W wieloletnim planie na lata 2012-2016 ujętych zostało sześć zadań zaplanowanych do rozpoczęcia w latach 2012 do 2015 i zakończenia do 2016 r., w tym modernizację jednej przepompowni, dwóch węzłów wodociagowych i dwóch etapów jednej sieci wodociagowej, a także budowę jednego zbiornika wody o pojemności 2 000 m³. Na zadania te zaplanowano poniesienie łącznych nakładów w wysokości 4 190 tys. zł, jednak w związku głównie z niezrealizowaniem obu etapów modernizacji sieci wodociagowej w ul. Majora Bacy poniesione zostały koszty w łącznej wysokości 2 295,9 tys. zł, które w całości sfinansowane zostały ze środków własnych MPWiK. W wieloletnim planie na lata 2017-2021 ujęto nakłady w wysokości 8 885 tys. zł na realizację siedmiu zadań, w tym na budowę zbiornika wody, trzech sieci wodociagowych oraz dwóch systemów zdalnego odczytu wodomierzy i zarządzania majątkiem sieciowym, a także utworzenie strefy ochrony sanitarnej. Do czasu zakończenia niniejszej kontroli nie rozpoczęta została realizacja żadnego z tych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 148-150)

13. MPWiK przedłożyło projekt regulaminu dostarczania wody 17 listopada 2005 r., który został uchwalony przez Radę Miasta Bochnia 29 grudnia 2005 r. Ustalono w nim wszystkie prawa i obowiązki MPWiK, które powinny zostać w nim określone stosownie do art. 19 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 287-300)

14. W latach 2015-2017 nie były prowadzone kontrole MPWiK w zakresie wykonania zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym kontrole zgodności wykonywania tego zaopatrzenia z wydanym zezwoleniem na prowadzenie działalności w tym zakresie. Zadania związane z kontrolą nie zostały nałożone na żadną z komórek organizacyjnych Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 13-37)

Burmistrz - potwierdzając w złożonym wyjaśnieniu nieprzeprowadzenie kontroli MPWiK w zakresie zgodności wykonywania zbiorowego zaopatrzenia w wodę z udzielonym zezwoleniem na prowadzenie działalności w tym zakresie - stwierdził, że MPWiK każdego roku przedkłada mu sprawozdania zarządu z działalności spółki, a do kontroli powołana jest rada nadzorcza. Zgodnie ze złożoną w wyjaśnieniu deklaracją uregulowania zasad prowadzenia kontroli w MPWiK Burmistrz wydał 30 czerwca 2017 r. zarządzenie w sprawie zmiany regulaminu organizacyjnego Urzędu, rozszerzające m. in. o ten zakres zadania Wydziału Gospodarki Komunalnej, Inwestycji i Ochrony Środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 21, 242, 244 i 375)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Burmistrz zarządzając częścią mienia komunalnego nie zachował szczególnej staranności wymaganej na podstawie art. 50 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ponieważ z nie zawarł umowy ustalającej zasady korzystania przez MPWiK z będących własnością gminy Miasta Bochnia 20 odcinków wodociagowych sieci rozdzielczych o łącznej długości 13,32 km oraz magistrali wodociagowej Bochnia – Nowy Wiśnicz o długości 1,16 km, za pomocą których świadczyło ono usługi dystrybucji wody na terenie Miasta Bochnia i hurtowo dostarczało wodę gminie Nowy Wiśnicz.

(dowód: akta kontroli str. 145-147)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził, że cała przedmiotowa sieć rozdzielcza oraz rurociąg magistralny, pozostające dotychczas własnością Gminy Miasta Bochnia, były użytkowane przez MPWiK na podstawie uzgodnień noszących charakter ustnej umowy użyczenia. Zgodnie z tą umową MPWiK utrzymanie tych elementów sieci wodociagowej, w tym

usuwanie awarii i wykonywanie remontów, należy do MPWiK, które pobiera opłaty za świadczone przy użyciu tej sieci usługi dostawy wody. Umowa

(dowód: akta kontroli str. 152 i 155)

Umowa użyczenia zawarta 21 czerwca 2017 r. pomiędzy Gminą Miasta Bochnia a MPWiK, dotycząca oddania sieci wodociągowej zawierała zobowiązanie do przekazania tych sieci MPWiK w ciągu 28 dni od zawarcia umowy.

(dowód: akta kontroli str. 307)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie mimo stwierdzonej nieprawidłowości.

2. Niezawodność dostarczania wody w wystarczającej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem

2.1. Kontrole i monitoring pracy sieci wodociągowej

Opis stanu faktycznego

1. Największa część eksploatowanej przez MPWiK sieci wodociągowej o łącznej długości 122 km zbudowana była z tworzyw sztucznych, w tym 36% z polichlorku winylu (PVC), a 35% z polietylenu (PE). Pozostała jej część zbudowana była z żeliwa szarego (19%) i ze stali (10%). Wiek około 46% sieci wodociągowej nie przekraczał 20 lat, około 50% tej sieci był w wieku od 21 do 30 lat a wiek pozostałej części przekraczał 50 lat.

(dowód: akta kontroli str. 151, 415)

2. Urząd Miasta nie posiadał danych dotyczących wykonywania przez MPWiK kontroli okresowych wymaganych na podstawie art. 62 ust 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁰, tj. kontroli obiektów budowlanych ujęcia wody oraz wchodzących w skład sieci wodociągowej na terenie Miasta Bochnia. Nie przeprowadzone były okresowe kontrole sieci wodociągowej Gminy Miasta Bochnia nieprzekazanych MPWiK, ponieważ zgodnie z art. 62 ust. 2 pkt 2b ww. ustawy Prawo budowlane ich dokonywanie nie było wymagane.

(dowód: akta kontroli str. 4, 6, 242)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził, że Gmina Miasta Bochnia nie prowadzi tych kontroli, ponieważ stosownie do art. 62 ust. 2 pkt 2 ppkt b ww. Prawa budowlanego nie jest to wymagane w stosunku do właścicieli sieci wodociągowej.

(dowód: akta kontroli: 242, 244)

3. Urząd Miasta nie gromadził także danych wynikających z monitoringu sieci wodociągowej.

(dowód: akta kontroli: 2, 6, 304)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził jedynie, że działania w tym zakresie podejmuje MPWiK.

(dowód: akta kontroli: 2, 6, 242, 244)

4. Informacje o stratach wody wodociągowej Urząd Miasta Bochnia pozyskiwał z rocznych sprawozdań z działalności MPWiK. W latach 2014 – 2016 straty te wynosiły odpowiednio 231,3 tys. m³, 235,9 tys. m³ i 222,2 tys. m³. Urząd nie posiadał danych o wielkości strat wody w I kwartale 2017 r.

(dowód: akta kontroli: 2, 6, 304)

5. W latach 2015-2017 nie były podejmowane działania w celu wsparcia MPWiK przez Gminę Miasta Bochnia w przedsięwzięciach na rzecz ograniczenia strat wody w sieci wodociągowej. Przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody zaplanowane zostały w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych¹¹. Obejmowały one

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1332.

¹¹ Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bochni Sp. z o.o. na lata 2017-2021 uchwalony uchwałą nr XXXI/260/17 z dnia 23 lutego 2017 r.

wprowadzenie powszechnego opomiarowania i monitorowania natężeń przepływu wody w przewodach magistralnych i sieci wodociągowej, systematyczną legalizację i wymianę wodomierzy wraz z zainstalowaniem systemu do ich zdalnego odczytu, a także remont 11 sieci wodociągowych. Na realizację systemu zdalnego odczytu wodomierzy zaplanowano poniesienie w latach 2017-2021 nakładów w łącznej wysokości 3,5 mln zł, sfinansowanych ze środków własnych MPWiK. Na zakup systemu do zarządzenia majątkiem sieciowym zaplanowane zostały nakłady w łącznej wysokości 3,4 mln zł, na sfinansowanie których zaplanowano uzyskanie dofinansowania ze środków UE w wysokości 2,9mln zł.

(dowód: akta kontroli: 2, 6, 225, 229, 231-233, 242)

2.2. Awarie sieci wodociągowej

Opis stanu
faktycznego

6. Informacje o wystąpieniu w latach 2015-2017 (I kwartał 2017) awarii sieci wodociągowych MPWiK przekazywało Urzędowi Miasta Bochnia jedynie w przypadkach konieczności uzyskania zezwolenia na zajęcie pasa drogowego w celu usunięcia skutków tych awarii. MPWiK wystąpiło w 2015 r. o udzielenie 25 takich zezwoleń, w 2016 r. o 17 zezwoleń, a w I kwartale 2017 r. o 6 zezwoleń. Przerwy w dostawach wody spowodowane usuwaniem skutków tych awarii trwały od 4 do 5 godzin. Szczegółowe dane dotyczące liczby awarii sieci wodociągowej zbierane były przez pracowników Urzędu w latach 2015-2017 tylko jeden raz w związku z żądaniem Szefa Obrony Cywilnej Kraju udzielenia informacji w tym zakresie. Uzyskane od MPWiK dane wskazywały, że w 2016 r. w Gminie Miasta Bochnia wystąpiło 81 awarii sieci wodociągowej spowodowanych pęknięciami.

(dowód: akta kontroli: 157-163)

7. Ww. informacje o liczbie awarii w 2016 r. zebrane przez pracowników Urząd Miasta nie obejmowały danych dotyczących działań naprawczych planowanych i podjętych przez MPWiK.

(dowód: akta kontroli: 162)

8. Żadna z awarii, o których Urząd Miasta uzyskał informacje, nie spowodowała długotrwałej przerwy w dostawach wody, tj. trwających ponad dobę. Przerwy w dostawach wody spowodowane usuwaniem skutków tych awarii związanych z zajęciem pasa drogowego trwały od 4 do 5 godzin. Czasy usuwania awarii w 2016 r. wynosiły od 2 godzin do 12 godzin (średnio 6 godzin). Wg oświadczenia Burmistrza żadna z awarii występujących w latach 2015-2017 nie spowodowała poważnych ani długotrwałych nieprawidłowości działania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę i nie wymagała podjęcia działań przez Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego i inspektora ds. zarządzania kryzysowego wg procedur opisanych w planie zarządzania kryzysowego.

(dowód: akta kontroli: 164)

9. W sieci wodociągowej Gminy Miasta Bochnia nie wystąpiły przypadki braku wody spowodowane przypadkami innymi niż awarie.

(dowód: akta kontroli: 305)

10. Burmistrz nie podejmował w latach 2015-2017 (I kwartał) działań w celu zmniejszenia awaryjności sieci wodociągowej ani nie przekazał MPWiK środków na ten cel z budżetu gminy. Remontów nie wymagały sieci wodociągowe pozostające własnością Gminy Miasta Bochnia. Wszystkie remonty sieci wodociągowych przekazanych MPWiK finansowane były ze środków własnych tej spółki.

(dowód: akta kontroli: 267)

11. Stan sieci wodociągowej nie wymagał - wg oświadczenia burmistrza - podejmowania współpracy z MPWiK w celu jego poprawy.

(dowód: akta kontroli: 7, 305)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nadzór nad niezawodnością sieci wodociągowej nie był sprawowany rzetelnie. Dane o awariach sieci wodociągowej i okresach ich trwania zebrane zostały bowiem jedynie w 2016 r. na żądanie Szefa Obrony Cywilnej Kraju. W pozostałych latach okresu objętego niniejszą kontrolą, tj. w 2015 r. i w I kwartale 2017 r., gromadzone były jedynie informacje

o części awarii sieci wodociagowych, tj. awarii wymagających uzyskania zezwolenia na zajęcie pasa drogowego.

(dowód: akta kontroli: 4, 6, 157-163 i 242)

Burmistrz w wyjaśnieniu poinformował, że spółka zostanie zobligowana do szczegółowego odnoszenia się w swoich corocznych sprawozdaniach do usuwanych awarii, przypadków wyłączeń wody itp. zdarzeń.

(dowód: akta kontroli: 242, 244, 245)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie mimo stwierdzonej nieprawidłowości.

3. Zapewnienie wymaganej jakości wody

3.1. Badanie jakości wody

Opis stanu faktycznego

1. MPWiK pobierało wodę do badań w 7 punktach sieci wodociagowej wyznaczonych w trzech szkołach, sklepie spożywczym i cukierni na terenie Miasta Bochnia, wskazanych w harmonogramie poboru, który ustalał także częstotliwość poboru tych prób.

(dowód: akta kontroli: 382-386)

2. W Urzędzie brak było danych dotyczących wystąpienia w latach 2015-2017 (I kwartał) okoliczności mogących spowodować zmianę jakości wody wodociagowej.

(dowód: akta kontroli: 7, 305)

3. Badania jakości prób wody pobranych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni (PPIS) i przez MPWiK w latach 2015-2017 (I kwartał) nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych parametrów jakości wody w sieci wodociagowej MPWiK.

(dowód: akta kontroli: 317-390)

3.2. Ocena jakości wody

Opis stanu faktycznego

1. Burmistrz otrzymał od PPIS w latach 2015 i 2016 po jednej okresowej ocenie jakości wody. Wszystkie te oceny stwierdzały przydatność do spożycia przez ludzi wody z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Bochnia.

(dowód: akta kontroli: 317-390)

2. Okresowe oceny jakości wody sporządzone zostały na podstawie badań próbek wody pobranych przez PPIS i MPWiK, z których żadna nie wykazała przekroczenia dopuszczalnych parametrów jakości wody.

(dowód: akta kontroli: 376)

3. Poza ocenami okresowymi Burmistrz otrzymał od PPIS oceny obszarowe jakości wody, w tym ocenę obszarową za 2015 r. – w dniu 16 marca 2016 r., a ocenę obszarową za 2016 r. w lutym 2017 r. W obu ocenach podano, że:

- jakość wody spełniała wymagania ówczesnie obowiązujących rozporządzeń Ministra Zdrowia¹² w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i w żadnej z próbek wody pobranych do badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych, badanych parametrów;
- dezynfekcja wody pobieranej prowadzona jest w sposób ciągły,
- osoby korzystające z wody do spożycia z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Bochnia nie zgłaszały reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody,
- nie prowadzono postępowań administracyjnych ani działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli: 380-381 i 388-390)

¹² Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz. 417) i Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1989)

3.3. Informowanie konsumentów o jakości wody

Opis stanu
faktycznego

Informacje o jakości wody w latach 2015 i 2016 nie były przekazywane konsumentom w formie komunikatów na stronie Internetowej Urzędu Miasta Bochnia, tj. w sposób wymagany na podstawie § 23 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹³. W związku z niewystępowaniem przekroczeń dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody, które powinny zostać podane w tej informacji.

(dowód: akta kontroli: 8, 306)

3.4. Działania na rzecz poprawy jakości wody i zarządzanie kryzysowe

Opis stanu
faktycznego

1. W realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę występowały problemy z zapewnieniem zbiorowego zaopatrzenia w wodę w terenach nieurbanizowanych, związane z występowaniem kosztów większych od przychodów, powodujących dodatkowe obciążenia dotychczasowych odbiorców. Burmistrz wskazał także na możliwe pogorszenie jakości wody dla odbiorców nieurbanizowanych terenów z powodu długiego czasu retencji wody w sieciach na tych terenach.

(dowód: akta kontroli: 306)

2. Burmistrz nie podejmował w latach 2015 i 2016 działań w celu poprawy jakości wody ujmowanej, w tym dotyczących ochrony ujęcia, a także u odbiorców. Wyznaczenie strefy ochronnej ujęcia wody zaplanowane zostało w Planie wieloletnim na lata 2017 – 2021.

(dowód: akta kontroli: 8, 231, 306)

3. W Planie zarządzania kryzysowego dla Gminy Miasta Bochnia, opracowanym 18 lutego 2016 r. i zatwierdzonym przez Starostę Bocheńskiego, nie zostały zawarte ustalenia dotyczące zaliczenia infrastruktury wodociągowej do infrastruktury krytycznej. W planie tym wśród zagrożeń wyszczególniono m.in. możliwość wystąpienia zakłóceń w dostawie wody, wynikających z wyłączenia z eksploatacji któregoś z obiektów produkcyjnych, bądź awarii odcinka magistrali wodociągowej. Wskazano także na możliwość wystąpienia innych zdarzeń zagrażających ciągłości dostaw wody w wymaganej ilości, jakości i ciśnieniu, w tym zagrożeń chemicznych i biologicznych występujących w obszarze ujęcia powierzchniowego wody, a także wynikających z rozszczelnienia instalacji do dawkowania środków dezynfekcyjnych oraz braku zasilania w energię elektryczną. Dla dwóch zakresów wystąpienia awarii, tj. awarii na częściach obszaru miasta i awarii głównego ujęcia przewidziano awaryjne dostarczanie wody przez MPWiK za pomocą beczkowozów i wykorzystanie m.in. sześciu zlokalizowanych w mieście zamkniętych zbiorników wyrównawczych wody pitnej.

Plan zawierał m.in. także procedurę reagowania kryzysowego w przypadku zakłóceń w dostawach wody ustalającą zadania m.in. dla Urzędu Miasta Bochnia i MPWiK i procedury realizacji zadań. Plan ten był do 30 maja 2017 r. czterokrotnie aktualizowany, w tym w dniach 21 września 2016 r. i 30 marca 2017 r. w zakresie danych teleadresowych osób wskazanych w tym planie. W planie tym nie zostały zawarte dane dotyczące infrastruktury wodociągowej zaliczonej do infrastruktury krytycznej.

Ustaleń dotyczących zaliczenia infrastruktury wodociągowej do infrastruktury krytycznej nie zawierał także poprzednio obowiązujący Plan Reagowania Kryzysowego opracowany w 2008 r. i zatwierdzony 25 maja 2009 r. przez Starostę Bocheńskiego. Wśród zidentyfikowanych w tym planie zagrożeń nie były wymienione wprost zagrożenia wynikające z awarii urządzeń wodociagowych. Możliwe skażenia ujęć wody oraz zatrucia wodociągów wskazane zostały wśród skutków wynikających z zagrożeń terrorystycznych. Żadne z 294 pism i ostrzeżeń zarejestrowanych w dokumentacji prowadzonej w Urzędzie Miasta Bochnia w latach 2015-2017 (sprawy *Zapobieganie i reagowanie w sytuacjach*

¹³ Dz. U. poz. 1989 (dalej rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody) Rozporządzenie obowiązuje od 28 listopada 2015 r.

nadzwyczajnych i kryzysowych) nie dotyczyło zagrożeń ciągłości dostaw wody ani jej jakości.

(dowód: akta kontroli: 322)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieinformowaniu mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi co było niezgodne z art. 12 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(dowód: akta kontroli: 8, 306)

Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Bochnia stwierdził, że informacji o jakości wody nie przekazywano konsumentom, ponieważ nie występowały przekroczenia dopuszczalnych parametrów określających jakość wody.

(dowód: akta kontroli: 8, 306)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie odbiorcom wody o wymaganej jakości mimo stwierdzonej nieprawidłowości.

4. Prawidłowość ustalania cen za wodę wodociągową

4.1. Kalkulacja i zatwierdzanie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę

Opis stanu
faktycznego

1. Wnioski Prezesa Zarządu MPWiK o zatwierdzenie taryf na okresy od 1 czerwca 2014 do 31 maja 2015 r., od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r. i od 1 czerwca 2016 r. do 31 maja 2017 r. wpłynęły do Urzędu Miasta Bochnia 21 marca 2014 r., 20 marca 2015 r. i 22 marca 2016 r., tj. z wyprzedzeniem większym od siedemdziesięciodniowego, wymaganego na podstawie art. 24 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków.

Do ww. wniosków dołączono po dwa załączniki pt.: *Taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz Uzasadnienie wniosku o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków.*

Każde z uzasadnień przedmiotowych wniosków zawierało m.in.:

- 1) opis zakresu świadczonych usług i lokalnych uwarunkowań ich świadczenia, w którym podano:
 - przedmiot działania Spółki w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków uszczegółowiony w jedenastu punktach oznaczonych symbolami PDK identycznymi z zapisanymi w Dziale 3 Rejestru Przedsiębiorców tej spółki, z tym, że zapis w zakresie zaopatrzenia w wodę (PKD 36.00.Z) podany w brzmieniu *pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody*, w uzasadnieniu został zmieniony na: *ujmowanie, uzdatnianie, dostawa wody* oraz uzupełniony o *dystrybucję wody*;
 - opis lokalnych warunków świadczenia usług zawierający stwierdzenie, że lokalny rynek odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych charakteryzuje się praktycznie stałym poziomem poboru wody i odprowadzanych ścieków, a 99% nieruchomości przyłączonych do sieci zostało wyposażonych w wodomierze główne;
- 2) opis standardów jakościowych usług i wpływu ustalonych taryf na ich poprawę, w którym stwierdzono, że zachowane są standardy jakościowe obsługi klientów, a także wskazano działania zmierzające do poprawy jakości usług, w tym m. in. remonty obiektów przynależnych do zakładu uzdatnia wody i ograniczanie strat wody;
- 3) nie podano informacji o wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów i nie zawarto w związku z tym zapisów dotyczących spodziewanej w jej wyniku poprawy jakości usług;
- 4) opis przewidzianych zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryfy w zakresie wzrostu cen produkcji sprzedanej i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na poziomach odpowiednio po 1,4% we wnioskach z lat 2014 i 2015 i 1,2% w kolejnym wniosku przyjętych wg założeń budżetu Państwa, a także kosztów energii elektrycznej.

Do uzasadnień tych wniosków dołączono:

- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacji na lata 2012 – 2016,
- sprawozdanie finansowe za 2012 r., tj. ostatnie sporządzone przed złożeniem wniosków o zatwierdzenie taryfy na rok 2014/2015; sprawozdań finansowych z lata 2013 i 2014 nie dołączono natomiast do wniosków o zatwierdzenie taryf na lata 2015/2016 i 2016/2017; do wniosków tych załączono jedynie odpowiednio: informację o przedłożeniu Burmistrzowi sprawozdania finansowego za 2013 r, a także bilans oraz rachunek zysków i strat za 2014 r.,
- po osiem tabel sporządzonych zgodnie z załącznikami do wzoru wniosku o dofinansowanie, tj.: zawierające: porównania cen i stawek obowiązujących w dniach złożenia tych wniosków z cenami i taryfami załączonymi do wniosków, ustalenia poziomów niezbędnych przychodów, alokacje niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług w latach obowiązywania nowych taryf, współczynniki alokacji w latach obowiązywania nowych taryf, szczegółowe kalkulację cen i stawek opłat za dostawy wody i odprowadzanie ścieków, zestawienia przychodów według taryfowych grup odbiorców usług z uwzględnieniem wielkości zużycia oraz cen i stawek opłat w roku obowiązywania nowych taryf, a także skutki finansowe zmiany cen i stawek opłat za zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

Do uzasadnień żadnego z ww. wniosków nie dołączono informacji o ilości i cenie zakupu wody przez MPWiK lub informacji o niedokonywaniu tych zakupów.

(dowód: akta kontroli: 325, 394)

2. W taryfach na okresy od 1 czerwca 2014 r. do 31 maja 2015 r., od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r. i od 1 czerwca 2016 r. do 31 maja 2017 r. podano, że MPWiK prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Zakres ten został uszczegółowiony przez podanie, że przedmiotem działania jest ujmowanie, uzdatnianie i dostarczanie wody za pomocą urządzeń wodociągowych oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków za pomocą urządzeń kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, będących w jej posiadaniu. Mimo zawarcia w tym rozdziale stwierdzenia, że zakres ten jest zgodny z zezwoleniem na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, wydanym decyzją Zarządu Miasta Bochnia z dnia 1 lipca 2002 r., to jednak dotyczył on jedynie części spośród przedmiotu działania, określonego w dwóch punktach tego zezwolenia. W szczególności nie podano przedmiotu działania MPWiK wymienionego w pozostałych 14 punktach zapisanych w ww. zezwoleniu, w tym dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę, tj.:

- eksploatacji obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych,
- wydawanie warunków podłączeń do sieci m.in. wodociągowych,
- usług pogotowia wodno-kanalizacyjnego,
- działalności w zakresie ochrony zasobów wodnych,
- usług badawczo-laboratoryjnych w zakresie technologii m.in. uzdatniania wody oraz jej jakości.

(dowód: akta kontroli: 325 i 326)

3. W uchwalonych taryfach ceny i stawki opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków ustalono dla wszystkich odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych świadczonych przez MPWiK z terenu Gminy Miasta Bochnia oraz pięciu wymienionych w projekcie taryfy miejscowości na terenie sąsiedniej Gminy Bochnia. Stawki te nie były różnicowane ze względu na jakość wody. Woda pobierana była z jednego ujęcia. Stawki te w taryfach na lata 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 wynosiły odpowiednio:

- a) za zużycie 1 m³ wody przez odbiorców zarówno terenu Miasta Bochnia jak i Gminy Bochnia:
 - zamieszkujących budynki jedno i wielorodzinne: 3,92 zł (4,23 zł brutto, tj. po uwzględnieniu 8% podatku VAT) i 3,98 zł (4,30 zł brutto) w obu następnych taryfach;
 - wodę zużytą przez pozostałych odbiorców, tj. z pozostałych obiektów przyłączonych do sieci wodociągowej, a także gminę rozliczaną za wodę: pobieraną z publicznych studni, źródeł ulicznych, dostarczaną do publicznych fontann i wykorzystywaną do zraszania publicznych ulic i terenów zielonych, a także przez jednostki straży pożarnej, ustalono w

- wysokościach: 4,80 zł (5,18 zł brutto) w dwóch pierwszych z analizowanych taryf i 4,06 zł (4,38 zł brutto),
- c) stawki opłat dla obu grup odbiorców ustalono za:
- odczyt i rozliczenie odbiorców posiadających wodomierze 7,20 zł za okres rozliczeniowy (7,78 zł brutto), 6,92 zł za okres rozliczeniowy (7,47 zł brutto) i 7,10 zł za okres rozliczeniowy (7,67 zł za 1 m³ brutto),
 - rozliczenie odbiorców rozliczanych ryczałtowo - nie ustalono w taryfie na 2014/2015, a w następnych taryfach odpowiednio 4,52 zł za okres rozliczeniowy (4,88 zł brutto) i 4,60 zł (4,97 zł brutto),
 - za utrzymanie w gotowości urządzeń wodociagowych - 4,00 zł miesiąc (4,32 zł brutto), 4,30 zł /miesiąc (4,64 zł brutto) i 2,00 za miesiąc (2,16 zł brutto);
- d) stawki opłat za przyłączenie do urządzenia wodociagowego we wszystkich taryfach dla:
- mieszkańców Miasta Bochnia 164,50 zł,
 - mieszkańców spoza obszaru Miasta Bochnia 228,43 zł.

(dowód: akta kontroli: 325 i 326)

Zapisy w taryfach uzgodnionych przez Burmistrza, a następnie uchwalonych przez Radę Miasta Bochnia, nie zawierały zapisów o ustaleniu stawek za zużycie 1 m³ wody dla zarówno mieszkańców Miasta Bochnia, jak i Gminy Bochnia w oparciu o niezbędne przychody wyliczone odrębnie dla tych dwóch grup odbiorców w oparciu o uzasadnione dla tych grup koszty zaewidencjonowane w poprzednim roku obrachunkowym. Wynikało to z zawarcia pomiędzy tymi gminami porozumienia z dnia 27 marca 2003 r. w sprawie powierzenia zadania publicznego, polegającego na zaspokojeniu potrzeb Gminy Bochnia w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w którym ustalono że dla mieszkańców Gminy Bochnia zaopatrywanych w wodę z wodociągu Bochnia cena wody nie może być wyższa niż cena ustalona dla odbiorców w mieście Bochnia.

(dowód: akta kontroli: 393)

4. W uzasadnieniach wniosków o zatwierdzenie taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę na lata 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 MPWiK podało dla potrzeb obliczenia niezbędnych przychodów w trzech analizowanych okresach:

- przewidywane w okresie obowiązywania nowych taryf koszty eksploatacji i utrzymania w wysokościach odpowiednio: 5 877,9 tys. zł, 8 722,4 tys. zł, 8 762,2 tys. zł;
- marżę zysku w wysokościach odpowiednio: 279,4 tys. zł, 10 tys. zł, i 377,3 tys. zł,
- wartości niezbędnych przychodów, w których uwzględniono opłaty za korzystanie ze środowiska, tj.: 55,5 tys. zł, 59,9 tys. zł i 62,3 tys. zł, niepodwyższonych z powodu braku pozwoleń wodnoprawnych za pobór wody. W wyliczeniach tych niezbędnych przychodów nie wykazano uzyskania przychodów od Gminy Miasta Bochnia, w tym np. z tytułu dofinansowania rozwoju lub modernizacji sieci wodociagowej lub dopłat przez gminę do cen wody dla określonych grup odbiorców.

(dowód: akta kontroli: 325 i 326)

5. Zysk uzyskany z działalności MPWiK w 2015 r. w wysokości 3 741 330,33 zł podzielony został uchwałą zgromadzenia wspólników na powiększenie funduszu rezerwowego spółki w kwocie 2 901 330,33 zł i funduszu socjalnego w kwocie 240 000 zł, a także na wypłatę dywidendy w wysokości 600 000 zł. Zysk uzyskany z działalności w 2016 r. w wysokości 3 517 344,13 zł podzielony został na powiększenie funduszu rezerwowego spółki w kwocie 3 317 344,13 zł i funduszu socjalnego w kwocie 200 000 zł.

(dowód: akta kontroli: 323, 324)

6. Kontrolerowi nie zostały przedstawione dokumenty wskazujące, kto dokonał analiz prawidłowości przygotowania wniosków taryfowych.

(dowód: akta kontroli: 339, 413, 414)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził, że pomimo braku udokumentowania analiza dostarczonych dokumentów (wniosków o zatwierdzenie taryf) została przeprowadzona. Nie wskazał jednak osób, które analiz tych dokonały. Zapowiedział, że sprawdzenia i analizy tych wniosków dokonywane będą w formie pisemnej.

(dowód: akta kontroli: 239-241)

7. Taryfy uchwalane były przez Radę Miasta Bochnia na roczne okresy, w tym na okresy od 1 czerwca 2014 r. do 31 maja 2015 r. i od 1 czerwca 2016 r. do 31 maja 2017 r. zatwierdzone zostały uchwałami Rady Miasta Bochnia, a taryfa zweryfikowana przez Burmistrza na okres od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r. weszła w życie w oparciu o art. 24 ust. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w związku ze zdjęciem z porządku obrad sesji Rady Miasta projektu uchwały w sprawie zatwierdzenie taryfy na wniosek jednego z radnych.

(dowód: akta kontroli: 328, 336-339 i 405)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz zaopiniował pozytywnie wnioski MPWiK o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenie ścieków, przedłożonego na okresy od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r. oraz od 1 czerwca 2016 r. do 31 maja 2017 r., mimo że:

1) nie zostały do nich dołączone sprawozdania finansowe MPWiK za poprzednie lata obrotowe, za które zostały one zatwierdzone, wymagane na podstawie § 19 ust. 3. pkt 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków¹⁴.

(dowód: akta kontroli: 325, 394)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził m.in., że sprawozdania finansowe MPWiK za lata 2013 i 2014 były w jego posiadaniu, bowiem otrzymał je jako jedyny wspólnik spółki MPWiK celem zatwierdzenia tych sprawozdań na Walnym Zgromadzeniu Wspólników.

(dowód: akta kontroli: 409, 411)

2) W uzasadnieniach żadnego z obu ww. wniosków, a także we wniosku o zatwierdzenie taryfy na okres od 1 czerwca 2014 do 31 maja 2015 r. nie podano danych o ilości i cenie zakupu wody przez MPWiK w Bochni, tj. informacji wymaganej na podstawie § 19 ust. 3 pkt 3 cytowanego poprzednio rozporządzenia Ministra Budownictwa, lub informacji o niedokonywaniu takich zakupów.

(dowód: akta kontroli: 325, 394)

Burmistrz w wyjaśnieniu nie podał przyczyn pozytywnego zaopiniowania niekompletnego wniosku. Stwierdził jedynie, że jako reprezentant Gminy posiadającej w spółce MPWiK 100% udziałów, miał wiedzę o niedokonywaniu przez MPWiK zakupów wody. Woda dostarczana przez MPWiK odbiorcom jest ujmowana z ujęcia tej spółki.

(dowód: akta kontroli: 409, 411)

3) W kalkulacjach stawek opłat za przyłączenie odbiorców do urządzeń wodociągowych wszystkich trzech wniosków zastosowano zróżnicowane nakłady robocizny (czasu pracy) za przyłączenie do urządzeń na obszarze Miasta Bochnia i poza tym obszarem, pomimo że w przedstawionych kalkulacjach MPWiK w Bochni nie podało uzasadnienia zróżnicowania tych stawek, w tym różnic w zakresach czynności dla przypadków kalkulacji tych stawek dla obszaru Miasta Bochni i spoza tego obszaru, a stosownie do § 13 ust. 7 pkt 1 cytowanego poprzednio rozporządzenia Ministra Budownictwa zróżnicowanie cen i stawek powinno zostać zapewnione przez podział odbiorców na grupy taryfowe i przypisanie do poszczególnych grup odpowiadających im planowanych kosztów świadczenia usług.

(dowód: akta kontroli: 409, 411)

Burmistrz w wyjaśnieniu nie podał przyczyn braku uzasadnienia zróżnicowania stawek opłat za przyłączenie odbiorców do urządzeń wodociągowych w pozytywnie zaopiniowanych przez niego wnioskach. W wyjaśnieniu stwierdził, że w trakcie analizy wniosku o zatwierdzenie taryf MPWiK ustnie uzasadniła zróżnicowanie tych opłat ponoszeniem wyższych kosztów przyłączenia odbiorców spoza obszaru miasta

¹⁴ Dz. U. z 2006.nr 127, poz. 886 ze zm.

Bochnia w związku z koniecznym przeskalowaniem map, które są sporządzane w innej skali niż mapy z obszaru miasta Bochnia. W wyjaśnieniu nie podał uzasadnienia konieczności dokonywania tego przeskalowania.

(dowód: akta kontroli: 409, 411)

- 4) Stawki za zużycie 1 m³ wody dla zarówno mieszkańców Miasta Bochnia, jak i Gminy Bochnia w oparciu o niezbędne przychody nie zostały wyliczone odrębnie dla tych dwóch grup odbiorców w oparciu o uzasadnione dla tych grup koszty zaewidencjonowane w poprzednim roku obrachunkowym. Wynikało to z zawarcia pomiędzy tymi gminami porozumienia z dnia 27 marca 2003 r. w sprawie powierzenia zadania publicznego, polegającego na zaspokojeniu potrzeb Gminy Bochnia w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w którym ustalono że dla mieszkańców Gminy Bochnia zaopatrywanych w wodę z wodociągu Bochnia cena wody nie może być wyższa niż cena ustalona dla odbiorców w mieście Bochnia.

(dowód: akta kontroli: 392, 393)

Burmistrz w wyjaśnieniu stwierdził m.in., że zgodnie z zawartym porozumieniem pomiędzy Gminą Miasta Bochnia a Gminą Bochnia MPWiK ponosi koszty konserwacji i eksploatacji sieci wodociągowej na terenie pięciu miejscowości Gminy Bochnia. Na tej podstawie stwierdził, że MPWiK realizuje dostawę dla odbiorców zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków, czyli sprzedaje im wodę po cenach taryfowych ustalanych zgodnie z art. 20 przywołanej ustawy. Burmistrz nie podał jednak w złożonym wyjaśnieniu przyczyn, dla których koszty te nie są ustalane i ewidencjonowane odrębnie od kosztów konserwacji i eksploatacji sieci wodociągowej na terenie Miasta Bochnia.

(dowód: akta kontroli: 409, 412)

Stosownie do art. 20 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków przedsiębiorstwo kanalizacyjne zobowiązane jest określić taryfę na podstawie niezbędnych przychodów po dokonaniu ich alokacji na poszczególne grupy odbiorców usług. Ceny i stawki opłat określane w taryfie powinny być różnicowane dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców na podstawie udokumentowanych różnic kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Burmistrz w wyjaśnieniu wskazał także, iż porozumieniem pomiędzy Gminą Miasta Bochnia a Gminą Bochnia zawarte zostało w celu ostatecznego zakończenia procesu komunalizacji mienia służącego realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w wyniku której MPWiK otrzymało część sieci wodociągowej położonej na terenie Gminy Bochnia i wybudowanej ze środków tejże Gminy, a następnie przekazanej Wojewódzkiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji.

(dowód: akta kontroli: 412)

Nieprawidłowości te nie miały jednak istotnego wpływu na prawidłowość ustalonych cen wody.

(dowód: akta kontroli: 391-407)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo nieprawidłowości ustalenie cen za wodę.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, wnosi o:

1. przekazanie należących do Gminy Miasta Bochnia sieci wodociągowych MPWiK zgodnie z porozumieniem zawartym 21 czerwca 2017 r.;

¹⁵ Dz.U. z 2017 r., poz.524 ze zm.

2. systematyczne gromadzenie i okresowe analizowanie danych o awariach sieci wodociągowych i podjętych przez MPWiK działaniach naprawczych sieci wodociągowych,
3. zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Miasta Bochnia komunikatów o jakości wody lub utworzenie linku do strony MPWiK w Bochni,
4. rzetelną kontrolę i analizę taryf przedkładanych przez MPWiK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 28 lipca 2017 r.

Kontroler

Andrzej Trybowski
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Jan Kosiniak
Wicedyrektor